

Indicatoren kwaliteit & impact

Midden- Nederland

Indicatoren kwaliteit & impact

Inhoudsopgave

Inleiding: Inspanningen en waarde van vier jaar Veiligheid Voorop	03
1. Samenhang, kennisontwikkeling en blijvend verbeteren	05
2. Samen op in Acut	14
3. Actie-overleg	20
4. Gezamenlijke aanpak huiselijk geweld door VT & ZSM	29
5. Samenwerken bij Strafbare Kindermishandeling	33
Bijlage 1: Landelijke context	37
Bijlage 2: Overzicht indicatoren	43
Bronnen	47

Inleiding: Inspanningen en waarde van vier jaar Veiligheid Voorop

Deze rapportage gaat over vier jaar Veiligheid Voorop: de ontwikkelagenda om de vroegtijdige samenwerking in de samenloop van zorg en straf bij de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling te versterken.

De samenwerking van OM, politie, Raad voor de Kinderbescherming, 3RO en Veilig Thuis is geen doel op zich. Het doel is meer veiligheid voor (potentiële) slachtoffers van huiselijk geweld en kindermishandeling. Maar zoals het Verweij-Jonker Instituut laat zien in haar rapport *Een Kwestie van Lange Adem* is samenwerking tussen de betrokken organisaties wel een cruciale factor om dat doel te bereiken.

Wat hebben de samenwerkingspartners in die tijd aan inspanningen moeten leveren en wat hebben ze aan waarde kunnen realiseren uit de verbeteracties van Veiligheid Voorop?

Het gaat om de volgende verbeteracties: Samen op in Acut (hoofdstuk 2), Actie-overleg (hoofdstuk 3), Gezamenlijke aanpak huiselijk geweld door VT & ZSM (hoofdstuk 4) en Samenwerken bij strafbare kindermishandeling (hoofdstuk 5).

Juist de praktische samenhang in “de loop van de zaak” versterkt de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Daarom beginnen we daarmee (hoofdstuk 1). In hoofdstuk 1 komt ook de kennisopbouw en aansturing via het ‘lerend netwerk’ van de Regionale Netwerken Zorg Straf aan de orde.

In bijlage 1 is een nadere toelichting te vinden op vorm en doel van de verbeteracties van Veiligheid Voorop (“de landelijke context”). Zie voor meer informatie over de verbeteracties en de Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop: <https://vng.nl/artikelen/veiligheid-voorop-programma-ghnt>.

Het gaat in deze rapportage niet om kwantificering van de opbrengst en investeringen in Veiligheid Voorop in de zin van een “harde p*q-berekening”. Vanuit het idee van een andere resultaatverantwoording (“anders verantwoord”) gaat het om:

- *Inzichtelijkheid* in benodigde inzet en inspanningen
- *Plausibiliteit* en *waarde* van resultaten (*value case* in plaats van *business case*)
- *Transparantie* van verbetermogelijkheden en leereffecten.

Met andere woorden: we willen inzichtelijk maken hoe (kwantitatieve) inzet en (kwalitatieve) opbrengst van de verbeteracties tot elkaar in verhouding staan. Ze moeten de samenwerkingspartners helpen hun werk beter te doen door de netwerksamenwerking te verbeteren. De rapportage is opgebouwd aan de hand van steeds drie elementen per verbeteractie:

<i>Ontwikkelinspanningen</i>	Wat is nodig om de verbeteractiviteit door te voeren?
<i>Uitvoeringsinspanningen: meer en minderwerk</i>	Wat is nodig om de verbeteractiviteit uit te voeren? Levert dat in het werkproces meer- of minderwerk op?
<i>Waarde</i>	Hoe laat de praktijk zien of de verbeteractie goed werkt?

Deze rapportage wil bijdragen aan een lerende en zich voortdurend verbeterende praktijk. Een kapstok bieden om in de regio verdere stappen te zetten, met impact op 'goed werk' en het daarmee verder terugdringen van huiselijk geweld en kindermishandeling. Dat kan door een eventueel vervolg op deze rapportage te beleggen bij het Regionaal Netwerk Zorg Straf (RNZS), om 1) tot verbetervoorstellen te komen en 2) te laten zien welke inspanning nodig is om de Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop goed in de haarvaten van elke samenwerkingspartner te laten doordringen én wat dat oplevert.

1. Samenhang, kennisontwikkeling en blijvend verbeteren

1.1 Ontwikkelinspanningen

Veiligheid Voorop vindt steeds beter ingang in Midden-Nederland. Daarvoor is de afgelopen jaren langs twee lijnen gewerkt:

Bij de verbeteracties van Veiligheid Voorop is veel gewerkt aan de hand van “try-outs”: een start in één van de drie VT-regio's en met die ervaring de verbeteractie uitbreiden en aanscherpen.

Er is veel ingezet op de ‘zachte’ kant van samenwerken: elkaar en elkaars werkprocessen, verantwoordelijkheden en mogelijkheden beter leren kennen, om effectief vroegtijdig samen te kunnen werken.

Het Regionaal Netwerk Zorg Straf is in de loop van de vier jaar meegegroeid in de aansturing van de verbeteracties en het leren van de praktijk. Dat ging niet vanzelf, waarbij randvoorwaarden zoals de knelpunten rond informatiedeling, personele wisselingen en capaciteitsinzet en het werken in drie VT-regio's de aansturing regelmatig bemoeilijkte. Er is veel in gang gezet en bereikt en tegelijk is de voortgang op de verschillende verbeteracties wisselend.

“Het heeft wel even geduurd allemaal. We krijgen veel opdrachten en er zijn meer landelijke actieprogramma's, daarin sneeuwde het wel eens onder. Het was in het begin zoeken wat de bedoeling was, wat er van ons in de regio verwacht werd. Dan helpt een ondersteuner van buiten, die het meer op gang helpt. We vatten het misschien eerst te groot op, wilden te veel ineens. En dan kom je juist tot niks, in dit geval helpen kleine stappen in het werkproces beter. Dat zijn we nu aan het doen.”

Er is veel ingezet op deskundigheidsbevordering, bijvoorbeeld op het gebied van (ex)-partnerstalking, waar vier kennisbijeenkomsten door de gezamenlijke samenwerkingspartners op zijn georganiseerd. Net als in andere regio's levert VT een bijdrage aan de training van de basisteams bij de politie over HG. *“Dat ervaren we als heel positief.”* Ook het Regionaal Netwerk Zorg Straf (RNZS) wordt inmiddels ingezet als lerend netwerk, door regelmatig casusreviews die betrekking hebben op de verbeteracties van Veiligheid Voorop te bespreken.

VT Flevoland heeft inmiddels vaste contactpersonen in de basisteams van de politie en een maandelijks afstemmingsoverleg met de politie. VT Utrecht heeft maandelijks overleg met een vaste operationeel specialist (B) zorg en straf om voortgang en knelpunten te bespreken. Het OM doet dit jaar een extra inspanning om de OvJ en de VT's beter te laten samenwerken via een aantal werk- en kennismakingssessies.

“Vanuit het land werd veel aan de regio overgelaten. Dat was misschien te vrijblijvend. Het moest naast de wettelijke taken, waar we al in capaciteit al krap op zaten. En dan ziet iedereen het nut van vroegtijdig samenwerken, maar om dat dan goed op gang te brengen, daar hadden we dan gewoon te weinig capaciteit voor. En corona hielp niet, elke organisatie zat daardoor in een overlevingsstand.”

1.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

Het is te vroeg om uitspraken te kunnen doen over de samenhang tussen de verbeteracties in de praktijk. De uitvoeringsinspanningen (meer- of minderwerk) zijn daarom ook nog niet zichtbaar op de samenhang tussen de verbeteracties. Wel heeft het RNZS met hulp van de landelijke ondersteuning meer structuur en scherpte gekregen.

“Ik verwacht wel dat het Actie-overleg overbodig kan worden als we de vroegtijdige samenwerking in het reguliere werkproces – aan de hand van Samen op in Acuat en de samenwerking op gebied van HG door VT en ZSM – goed hebben georganiseerd. Dan hebben we in onze regio voor de afstemming wellicht geen apart Actie-overleg meer nodig.”

“Met de thema-trekkers in het RNZS evalueren we de voortgang. Zo werken we aan een leer- en verbetercyclus. En het helpt om de voortgang erin te houden”

Een afgeleide inspanning is de opzet van het **Spreekuur HG**, door 3RO en het OM, in juni 2021. VT sloot aan, maar heeft daar vanwege de discussie rond gegevensdeling en privacy vooralsnog weer vanaf gezien. Doel was dat alle HG-zaken die naar een hoorzitting gaan eerst in het Spreekuur HG worden besproken en dat 3RO en VT binnen twee weken na het incident en binnen zes weken na rapportage met pleger en slachtoffer in gesprek gaan. Het blijkt moeilijk daar de capaciteit voor te vinden en daarmee gebeurt het in de praktijk nog beperkt.

“Ik zie voortgang. Elk stapje dat we zetten helpt. Maar het gaat met ups en downs. Het Actie-overleg gaf versnelling, maar dan komen er weer perikelen vanwege gegevensdeling en privacy en dan hebben we daar weer last van.”

Uit de praktijk 1.1: Het RNZS in de veiligheidscoalitie Midden-Nederland

De Veiligheidscoalitie Midden-Nederland heeft een overzicht gemaakt van de overlegstructuren in zorg en veiligheid. Het RNMZS staat hieronder weergegeven als “Kerngroep Huiselijk Geweld”. Er is via de “Bovenregionale Adviesgroep HG en KM MN” verbinding met de vier centrumgemeenten, de Zorg- en Veiligheidshuizen en GHNT. In de praktijk wordt de verbinding echter nog maar beperkt ervaren.

Bron: Veiligheidscoalitie Midden-Nederland: Governance Zorg & Veiligheid, overzicht overlegstructuren, augustus 2020

De Veiligheidsstrategie 2019-2022 van de Veiligheidscoalitie Midden-Nederland biedt richting aan de gezamenlijke aanpak van de 39 gemeenten, het Openbaar Ministerie, de politie en de vele andere veiligheidspartners voor een veiliger Midden-Nederland. De strategie richt zich op drie prioriteiten: Georganiseerde ondermijnende criminaliteit en, Zorg en Veiligheid en Cyberveiligheid.

Op de thema's van de Regionale Veiligheidsstrategie 2019-2022 werken politie, OM en gemeenten samen met andere Bureau RVS, RIEC MN en de Veiligheidshuizen in de Veiligheidscoalitie Midden-Nederland samen aan veiligheid.

Ter gelegenheid van vijf jaar persoonsgerichte aanpak (PGA) in Midden-Nederland is een serie van zes webinars georganiseerd, waaronder één over ZSM en één over de aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling.

Zie: <https://veiligheidscoalitie.nl/pgs-5-jaar/>

ZORG & SOCIAAL DOMEIN

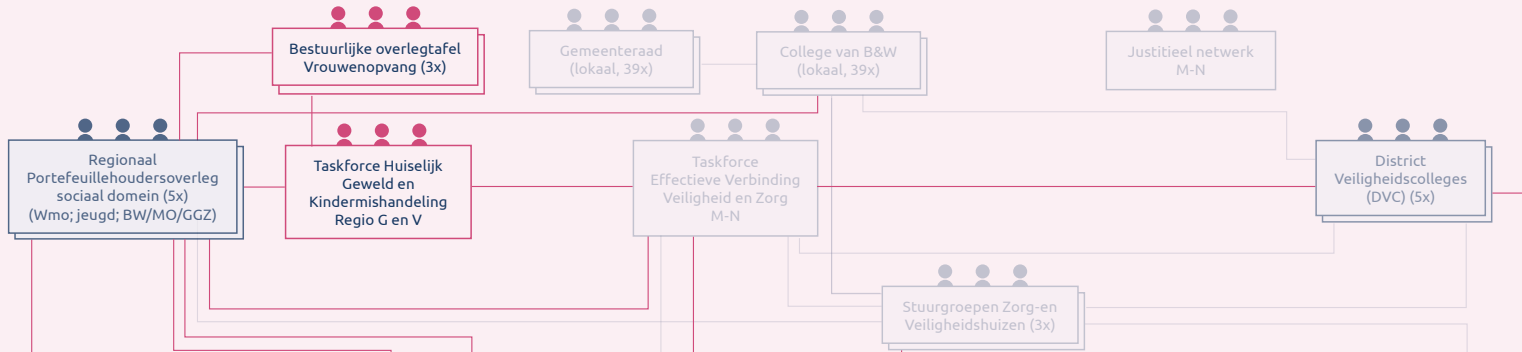
OVERLEGSTRUCTUUR MIDDEN-NEDERLAND

HUISELIJK GEWELD / KINDERMISHANDELING

VEILIGHEID

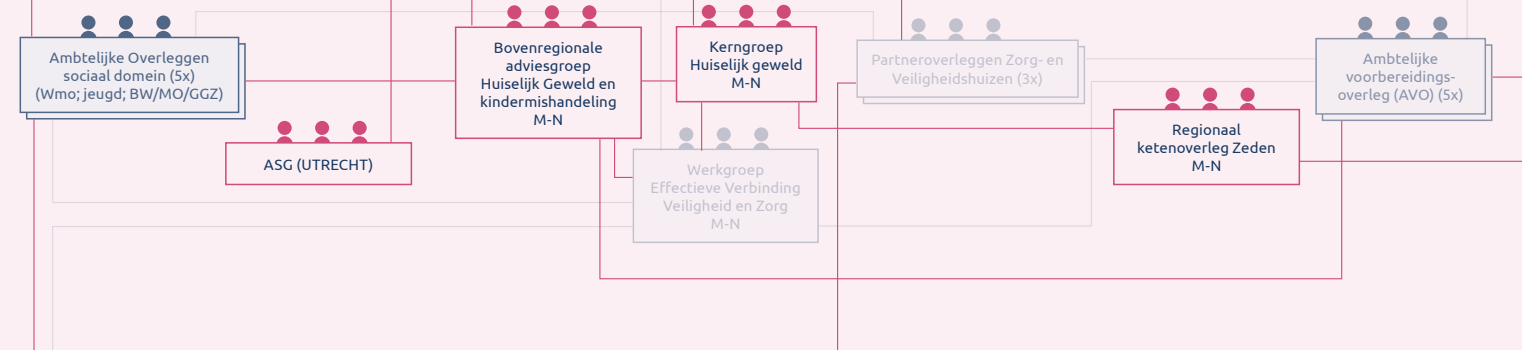
BESTUURLIJK STRATEGISCH

Overzicht

Jeugd

BELEIDSMATIG TACTISCH

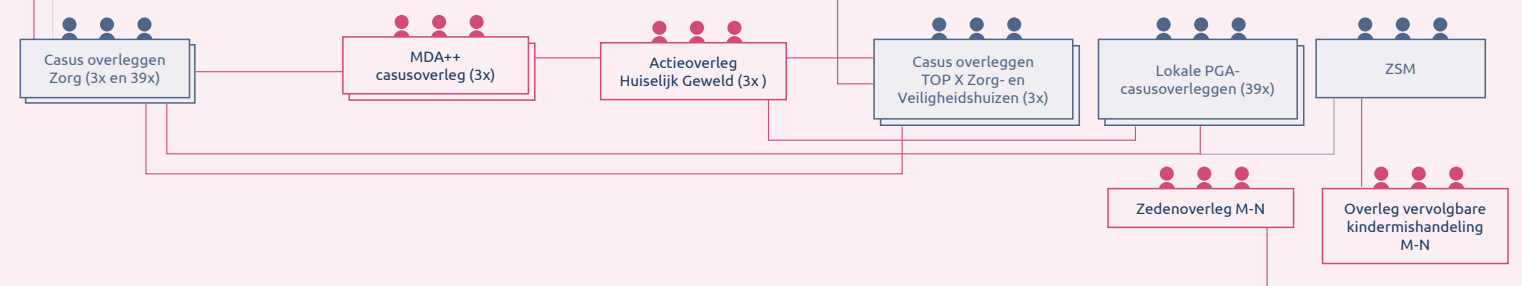

Huiselijk geweld Kindermishandeling

Verward gedrag

Radicalisering

OPERATIONEEL

Zorgfraude

Mensenhandel

De blauwe overlegtafels komen vanuit de basisstructuur. Informatie over deze overleggen staat op de Overzichtspagina (rechts in het menu). Klik daar op het desbetreffende overleg.

1.3 Waarde

“Veiligheid Voorop is een mooi programma, vanwege de samenhang tussen de verbeteracties. Maar het is veel.”

Het woord ‘zoeken’ komt in gesprekken veel terug als het gaat om Veiligheid Voorop en het RNZS. Tegelijk is de basis de afgelopen jaren versterkt: de samenwerkingspartners kennen elkaar steeds beter en weten elkaar sneller en beter te vinden, ook in het regulier proces.

In de praktijk hebben *Samen op in Acuut* (in Gooi en Vechtstreek) en het *Actie-overleg* al echt betekenis in de regio. Bij deze verbeteracties is ook zichtbaar dat het beter vroegtijdige samenwerken niet vanzelf gaat. Dat zit niet op de inhoudelijke doelstellingen - daar staan alle samenwerkingspartners achter - maar heeft vooral te maken drie dingen:

de benodigde ontwikkel- en uitvoeringscapaciteit (er wordt veel gevraagd vanuit verschillende ontwikkeltrajecten en thema’s en er is sprake van krapte in de personeelsbezetting).

de ‘zachte’ samenwerkingsfactoren (er is nog tijd nodig om elkaars werkprocessen beter te leren kennen, vertrouwen op te bouwen en vaste contactpersonen in te zetten)

de discussie rond gegevens deling en privacy.

Twee casusreviews die in het RNZS zijn besproken en zijn opgenomen in *Uit de Praktijk 1.2 en 4.1* laten een aantal dilemma’s en praktijkknelpunten zien wanneer de (vroegtijdige) samenwerking en informatiedeling niet goed op gang komt. Die manier van lerend werken geeft mede vorm aan het sturen op de verbeteracties.

“We ervaren nog te weinig meerwaarde. We werken nog te veel langs elkaar heen. Stel: er zit een verdachte in Houten in de cel. Wij moeten dan weten wanneer die in vrijheid wordt gesteld, zodat we een vrouw veilig onder kunnen brengen. Want ondanks een contactverbod, weten we dat hij daar meteen naar toe zal gaan. Dan kan er in dit geval ook nog kindermishandeling spelen. En zoiets betrekkelijk eenvoudig krijgen we dan nog niet goed georganiseerd.”

In de praktijk is tegelijk zichtbaar dat de professionals de resultaten van de samenwerking gaan zien. Ze hebben het idee beter werk te leveren als de vroegtijdige samenwerking goed loopt. Dat is de belangrijkste drijfveer om steeds verder te verbeteren en daar inspanningen op te plegen.

“We hebben een lange aanloop gehad, maar daardoor zijn we de projectmatigheid voorbij. De verbeteracties zijn echt van ons. We nemen ze op in onze werkprocessen. Dat gaat leiden tot een blijvende verandering.”

Veiligheid Voorop in Midden-Nederland is nog primair iets van VT, OM en politie. 3RO en RvdK staan nog wat meer op afstand. Gezien de stand van de verbeteracties is dat begrijpelijk. In het RNZS zijn 3RO en RvdK wel actief partner.

“Lastig vind ik dat Veiligheid Voorop nog redelijk los staat van GHNT. We hebben geprobeerd om de brug te slaan, maar dat is nog niet goed gelukt.”

“Jammer dat tijdelijk huisverboden geen onderdeel uitmaken van Veiligheid Voorop. Daar zit veel samenhang tussen en er is veel aandacht om dat instrument meer in te zetten, maar nu is dat een apart traject.”

Uit de praktijk 1.2: Casusreview uit RNZS

De casus is ingebracht door de politie.

Beschrijving van de casus

Na een scheiding krijgt een moeder Aware vanwege stalking. Door het sociaal team wordt een hulpverleningsplan en een vluchtplan voor moeder gemaakt. Er zijn twee jonge kinderen. Vader wordt gezien als potentieel gewelddadig.

In de drie volgende jaren zijn er steeds problemen rond de omgangsregeling voor de kinderen. Er worden VT-meldingen gedaan. Overdracht vindt plaats aan het lokale team en jeugdbescherming. Omgangsregeling vindt eerst plaats op neutraal terrein en later in omgangshuis. Reclassering is betrokken bij vader ivm HG-zaak. Vader doet twee keer aangifte van onttrekking, omdat de omgangsregeling niet wordt nageleefd. Moeder doet aangifte van mishandeling van de kinderen door vader (slaan).

Er doen zich opnieuw problemen voor wanneer vader de kinderen van school wil ophalen. Met de school was afgesproken dat moeder de kinderen niet gaat meegeven en VT moet worden gebeld voor een inschatting ter plaatse of de kinderen mee kunnen gaan. VT meldde dat hun melding was afgesloten en het gezin hulp krijgt van jeugdbescherming. In de laatste melding had jeugdbescherming geadviseerd om de kinderen niet mee te geven en contact van kinderen met de vader alleen met hulp van begeleiding te hebben. Vader vertrekt zonder de kinderen. Politie legt opnieuw contact met VT. Gevraagd of zij de moeder konden bellen voor een risico-inschatting.

Voor eventueel nieuwe maatregelen of afspraken. VT kon dit niet doen omdat er nog geen melding was aangemaakt (de eerdere melding was al afgesloten) en omdat moeder onder hulp staat van jeugdbescherming. Daarop heeft de politie contact gelegd met jeugdbescherming. Er is een nieuwe VT-melding opgemaakt. Een maand later staat vader weer bij de school van de kinderen. Hij ziet dat leerkrachten kinderen naar binnen halen en deuren op slot doen en gaat weer weg.

Besproken vragen over de casus in het RNZS

- Wie maakt een veiligheidsplan en actualiseert de risico-inschatting? Wie is er dus voor een plan voor de structurele veiligheid? Jeugdbescherming zegt er te zijn voor de veiligheid van de kinderen (ivm OTS) maar niet voor de veiligheid van moeder. Reclassering is er voor de begeleiding van vader. Lokale team voor moeder. Wat is de rol van VT?
- De rechter heeft een omgangsregeling vastgesteld, die door de recente mishandeling van de kinderen in die vorm niet wenselijk is. Dus wordt deze regeling niet nageleefd, wat agressie bij vader opwekt. Vader gaat daarom het strafrecht erbij betrekken door aangifte van onttrekking te doen. Kortom: alle ketenpartners zijn betrokken, maar is er een gedeelde visie of een gezamenlijk plan?
- Alles bij elkaar is het (in ieder geval voor de politie) onduidelijk wie hier nu regie voert. Wie kan de politie daarvoor inschakelen in dit geval?

Aanvullende overdenkingen

- Jeugdbescherming kan ondersteunen bij de omgangsregeling. Kan politie meer appél doen op jeugdbescherming?
- Waar krijgt vader ondersteuning bij zijn frustraties? Bij 3RO? Kan 3RO dat voor vader regelen bij het lokale team?
- Jeugdbescherming is er voor de kinderen. Kan het lokale team regie pakken, omdat ze steun moet bieden aan moeder?
- VT heeft geen rol meer na een gerechtelijke uitspraak (OTS), Jeugdbescherming zou in de lead moeten zijn. Jeugdbescherming kan volgens wet bij 3RO informeren over vader als dat in het belang van de veiligheid van de kinderen is.
- Zou het ZVH regie kunnen nemen? Via MDA++?
- Of zou het een zaak zijn voor het Actie-overleg? Voor het samenbrengen van de puzzelstukjes. Daar zit jeugdbescherming echter niet in, ze kunnen incidenteel aansluiten met toestemming van ouders.
- Dilemma: de politie mag niet met lokale team delen, jeugdbescherming kan niet met OM en politie delen.

Bron: RNZS Midden-Nederland

2. Samen op in Acuut

2.1 Ontwikkelinspanningen

Dit jaar loopt in twee VT's (Utrecht en Gooi en Vechtstreek) een pilot met Samen op in Acuut. De start is gemaakt in **Gooi en Vechtstreek**, waar VT al een crisisdienst buiten kantoor tijden had. Vanwege die 24/7 bereikbaarheid hoefde VT GV niet te investeren om met Samen op in Acuut te starten. Voor de politie heeft het meer gevolgen en vooraf is door VT en politie goed doorgenomen wat het goed uitvoeren zou betekenen voor met name de politie: sneller VT betrekken bij acute situaties waar sprake is of kan zijn van huiselijk geweld of kindermishandeling. *Handle with care* is in Gooi en Vechtstreek verbonden aan Samen op in Acuut.

“We hoefden het niet groter te maken dan het was. De lijnen lagen er al. Het was meer een bevestiging richting politie om ons vaker en sneller te bellen.”

Ook VT **Utrecht** heeft een eigen crisisdienst. De politie heeft een schatting proberen te maken van de verwachte benodigde inzet, op basis van het aantal huidige meldingen en incidenten, maar dat leverde nog geen duidelijk handvat voor de benodigde inspanningen op. Dat betekent dat vooral de ervaringen uit Gooi en Vechtstreek nog meegenomen worden in de voorbereiding. En dat het een kwestie is van *“gewoon beginnen”*. In juni 2022 wordt gestart met telefonische bereikbaarheid in de provincie Utrecht,

waarbij tijdens het contact bepaald wordt of er een VT-medewerker ter plaatse moet gaan.

“We starten enigszins open, maar we gaan goed monitoren en expliciet verwoorden wat we goed en minder goed doen met elkaar. Om gaandeweg echt te leren. We willen meldingen die we bij VT binnenkrijgen en waarvan we denken ‘had ons direct gebeld’ terugkoppelen aan het basisteam, zodat we daar samen van leren, in plaats van het alleen te signaleren.”

Samen op in Acuut is in Utrecht en Gooi en Vechtstreek vooral een doorontwikkeling van wat er nu al bij de crisisinterventie mogelijk is. Het gaat vooral om meer bewustwording en alertheid om elkaar in te schakelen. In de praktijk zal dat betekenen dat de politie VT sneller en vaker direct zal moeten betrekken en daar de resultaten van moet zien. De eerdere zorgmeldingen die dat oplevert, moet VT dan in staat stellen om sneller te handelen en daarmee te voorkomen dat incidenten escaleren of het geweld zich herhaalt.

“We zien in de praktijk dat veel agenten nog aarzelen om een VT-melding te doen, omdat ze denken dat het weinig zin heeft en niet weten wat ermee gebeurt, of omdat ze de signalen onderschatten (“iedereen heeft wel eens ruzie thuis”). De alertheid en herkenning kunnen nog omhoog. Maar we zien ook dat er steeds meer contacten zijn tussen VT en politie. We weten elkaar beter te vinden, bijvoorbeeld als het gaat om tijdelijk huisverboden zie je dat al goed.”

VT Flevoland heeft overdag een crisisteam en buiten kantoortijden een bereikbaarheidsdienst. Hier zou Samen op in Ac uut de nodige organisatorische veranderingen vergen, ook omdat de instroom in de crisis- en bereikbaarheidsdiensten al zo hoog is, dat aanvullende werkzaamheden nu niet in de capaciteit passen.

De politie weet VT in een vroeg stadium te vinden, maar dat structureel vormgeven zoals in Samen op in Ac uut vraagt “aan de voorkant” om versterking. Dat past bij de beweging die VT Flevoland maakt om de afhandeling van de binnenkomende telefonische meldingen te centraliseren.

Een logisch vervolg zou zijn om een start te maken met Samen op in Ac uut. Vraag is wat dat zou betekenen aan capaciteitsbeslag en of er dan extra middelen vanuit de gemeenten moeten en kunnen komen. Omdat net als in Utrecht op basis van ervaringscijfers te weinig duidelijk wordt wat Samen op in Ac uut zou vragen, zijn ook voor Flevoland de uitkomsten van de pilot in Gooi en Vechtstreek van belang.

Uit de praktijk 2.1: 24/7 Samen op in Acuut met VT en politie in Gooi en Vechtstreek

In regio Gooi en Vechtstreek werken politie en VT nauw samen, de werkwijze komt vrijwel volledig overeen met de stappen van 'Samen op in acuut'. Bij meldingen van huiselijk geweld gaat de politie altijd ter plaatse. In Gooi en Vechtstreek is VT 24/7 bereikbaar via 0800-2000. Politie bespreekt met VT telefonisch alle gevallen van huiselijk geweld waarbij sprake is van een acuut onveilige situatie. Op basis van de telefonische veiligheidsinschatting kan VT ter plaatse komen. Tijdens kantooruren (tot 17.00 uur) rukt VT uit vanaf hun eigen kantoor. Na 17.00 uur is de inzet van VT op basis van piket (thuis). De inschatting om uit te rukken vindt altijd plaats in overleg met een gedragswetenschapper (piket). Daarnaast is altijd een vertrouwensarts via piket bereikbaar voor telefonische afstemming.

Politie en VT delen en veredelen beschikbare informatie en maken een gezamenlijke veiligheidsbeoordeling. Indien nodig worden één of meer interventies/ beschermingsmaatregelen ingezet. De politie blijft in overleg met de medewerker van VT ter plaatse in de woning tot de fysieke veiligheid weer is geborgd. Na de acuut onveilige fase wordt een casus verder in het reguliere vervolgproces opgepakt, zoals ZSM of Actieoverleg en binnen Veilig Thuis.

Samen op in acuut is in Gooi en Vechtstreek 24/7 georganiseerd en alle randvoorwaarden voor een goede samenwerking zijn ingevuld. De verbeterinterventies in dit gebied zijn de komende tijd gericht op het verhogen van de meldingsbereidheid vanuit politie (toewerken naar 100% contact opnemen met VT bij HG) en het vergroten van de responsiviteit vanuit Veilig Thuis.

Bron: rapportage Praktijkvoorbeelden Samen op in Acuut 2020-2022

“Videoverslag Samen op in Acuut Gooi en Vechtstreek”

<https://vimeo.com/725653772>

2.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

VT Gooi en Vechtstreek ziet in Samen op in Ac uut een toename van het beroep op de beschikbaarheidsdiensten: er wordt vaker buiten kantoor tijden door de politie gebeld. Dat is te zien in de gedeclareerde uren per maand (de vergoeding voor bereikbaarheidsdienst van VT) na de start van Samen op in Ac uut. Er zijn per maand grote fluctuaties, maar al met al is er een toename te zien: van gemiddeld 260 uren per maand in 2020 naar 270 per maand in 2021.

Tabel 2.1 Gedeclareerde uren bereikbaarheidsdienst per maand VT Gooi en Vechtstreek voor (2020) en na (2021) de start van Samen op in Ac uut

Maand	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	Gemiddeld
2021	222,5	174	173,5	376	375	280	422	297,5	167,5	278,5	234,5	246,5	270
2020	170	245,5	376,5	156,5	314	213,5	127	338	176	230	226	548	260

Bron: VT Gooi en Vechtstreek

Binnen de politie is in 2021 informeel en experimenterend gestart met Samen op in Ac uut door het bellen met VT te positief te bekrachtigen met complimenten en bij niet-bellen agenten te benaderen om hen te attenderen op Samen op in Ac uut. Die 'grassroots' aanpak lijkt te werken. Zoals een informele terugkoppeling per mail van de politie aan VT uit september 2021 aangeeft: *“Bij het checken van de Veilig Thuis meldingen van de afgelopen week valt mij op, dat er regelmatig contact is met Veilig Thuis tijdens de afhandeling van een incident. Een paar keer komt VT ter plaatse. In andere situaties worden afspraken gemaakt. Positieve ontwikkeling en fijn, dat de collega’s dit muteren!!”*

De ervaring is vervolgens dat die extra inzet rendement oplevert in het vervolg, door de efficiënte inzet tijdens de crisis zelf en omdat meteen alle gegevens beschikbaar zijn voor het vervolg.

“Om het goed te onderhouden, moeten we actief blijven als de politie belt, je moet goed gedrag belonen.”

Uit de praktijk 2.2: Checklist samenwerking politie & VT bij HG-zaken

Begin februari 2022 is als volgende stap een nadere werkinstructie verspreid binnen de politie. Een aantal citaten uit die interne communicatie:

“Zoals jullie weten werkt de politie in het district Gooi en Vechtstreek bij Huiselijk geweld, Kindermishandeling en Eergerelateerd geweld (HG-KIMI-EGG) intensief samen met Veilig Thuis. Deze samenwerking gaat gelukkig al behoorlijk goed. We vragen al van jullie om bij “acuut” telefonisch contact te leggen met VT en dat gebeurt steeds vaker.

Zij komen, waar mogelijk, ter plaatse bij incidenten. Niet overal in EH-MN loopt dit even goed en daarom is ons gevraagd om de samenwerking met VT, onder de noemer “samen op in acuut” zo goed mogelijk in beeld te brengen maar ook het contact te verruimen.

Daarbij willen we gaan beoordelen of er meerwaarde te behalen is als er in gevallen waarbij in beginsel geen sprake is van een acuut onveilige situatie toch contact opgenomen wordt met VT. Wellicht leidt de verrijking van informatie vanuit VT over betrokkenen alsnog tot een acuut onveilige situatie inschatting.

Veilig Thuis is op de hoogte en werkt ook mee aan deze procesoptimalisatie. Zij hebben hun bereikbaarheid gegarandeerd en er zijn afspraken gemaakt over aanrijdtijden. In principe hebben zij maximaal 1 uur de tijd om ter plaatste te komen. De ervaring leert dat dit vaak eerder is.

Om inzicht te krijgen in hoe deze samenwerking verloopt en om het proces waar mogelijk te verbeteren, willen we jullie vragen om bij elke melding omtrent HG-EGG-EGG het bijgevoegde format (checklist) te gebruiken. Op die manier kunnen wij monitoren hoe de samenwerking met VT verloopt en of er aantoonbare meerwaarde blijkt uit het intensiveren van het contact en daar eventuele verbeterpunten uit halen.”

Checklist politie om Samen op in Acuut te monitoren:

- Is er telefonisch contact opgenomen met Veilig Thuis en aanrijdend of ter plaatse?
- Is VT naar aanleiding van telefonisch contact ter plaatse gekomen?
- Hoe heb je de bereikbaarheid en expertise van de medewerker VT ervaren en hoe was de samenwerking (geef een toelichting)?
- Was er sprake van een acuut onveilige situatie, zo ja, waarom?
- Bij een niet-acute situatie, heeft de informatie van VT ervoor gezorgd dat er een andere inschatting over de veiligheid van betrokkenen is gemaakt?
- Hoe lang duurde het voordat de eerste medewerker VT ter plaatse was?
- Welke veiligheidsafspraken zijn gemaakt?
- Welke acties heeft VT voor betrokkenen ingezet?
- Is er gewerkt volgende de werkwijze ‘samen op in acuut’ (zie infographic)?
- Altijd direct een Zorgmelding opmaken door collega’s die rechtstreeks contact hebben gehad met slachtoffers en betrokkenen. Is dit gebeurd?

Bron: politie en VT Gooi en Vechtstreek

2.3 Waarde

“We zijn heel blij met Samen op in Acuut. We hadden vaak het idee bij een melding achteraf bij een crisissituatie in de avond of nacht: had ons daarover nou gebeld. We meldden dat toen altijd terug, dat was een paar keer per week. En nu heb ik dat al een hele tijd niet meer gedaan.”

In de ervaring van VT Gooi en Vechtstreek werkt het goed om ter plaatse een overzicht van de te nemen veiligheidsmaatregelen te maken. Gegevens zijn sneller voorhanden (dan wanneer de politie naderhand een melding doet), de bereidheid van de betrokkenen om mee te werken is groter vanwege de gevoelde urgentie in een crisissituatie en er kan sneller passende hulp worden ingezet. **Samen op in Acuut werkt hier in de beleving ‘volgens het boekje’** en dat zorgt voor energie, ook in de bredere samenwerking tussen politie en VT. Men weet elkaar over en weer gemakkelijker te vinden. In de praktijk zijn er door Samen op in Acuut bij VT GV minder ‘late meldingen’, waarvan VT het idee heeft dat het van meerwaarde was geweest om eerder betrokken te zijn.

“Het effect van Samen op in Acuut is heel erg merkbaar! We boeken tijdswinst. Hoe eerder we als VT betrokken worden, hoe beter we ons werk kunnen doen. Dus hoe Samen op in Acuut bedoeld is, is voor ons heel herkenbaar. Wanneer de politiemelding immers twee dagen na het incident komt, is een inhaalslag nodig en is bij de betrokken de grootste urgentie er wat af. Dan kost het gewoon meer tijd om tot effectieve acties te komen.”

3. Actie-overleg

3.1 Ontwikkelinspanningen

In 2019 en 2020 zijn in Midden-Nederland drie Actie-overleggen gestart, in Utrecht, Flevoland en Gooi en Vechtstreek. Dat vergde de nodige voorbereiding, om te komen tot een goede frequentie, bezetting, taakverdeling (wie stelt de agenda met casussen op, neemt de organisatie op zich, et cetera) en casuïstiek-afbakening (welke zaken komen wel en welke niet in het Actie-overleg). Werkenderweg proberen de drie subregio's tot een effectief Actie-overleg te komen, maar de ervaringen zijn nog wisselend.

Bij de ontwikkelinspanningen betrof het vooral om overleg om het overleg goed in te richten. Het bleek te helpen om in eerste instantie vooral in te zetten op stalking-zaken: alle zaken met een SASH-hoog-indicatie gingen naar het Actie-overleg, dat zich aan de hand daarvan kon ontwikkelen. Vervolgens zijn andere HG-zaken steeds vaker in het Actie-overleg besproken.

Een knelpunt bij aanvang was de bezetting. Het aantal betrokken politieagenten was aanvankelijk te groot en wisselend om een stabiele en effectieve werkwijze op te bouwen. Nu wordt er gewerkt met twee vaste operationeel specialisten per basisteam.

“Er is een vaste bezetting nodig, om vertrouwen over en weer op te bouwen en dan kan je elkaar beter aanspreken op welke zaken er wel en niet in het Actieoverleg moeten komen.”

Er was sprake van wisselingen in de functie van de OvJ en het bleek niet reëel voor de OvJ om wekelijks in drie Actie-overleggen aan te sluiten. Dat is opgelost met de inzet van vier vaste assistent-officieren in de Actie-overleggen. In Utrecht worden daarbij de drie politiedistricten binnen de VT-regio gehanteerd, die opeenvolgend in het Actie-overleg aan de orde komen. De wekelijkse frequentie is gehandhaafd en zaken waar een zaaksofficier is aangewezen komen niet bij het Actie-overleg. De Raad en 3RO sluiten niet vast aan.

“We hebben veel tijd gestoken in gesprekken over: hoe gaan we dit doen? We hebben daarvoor meegekeken met andere Actie-overleggen in het land. En nieuwe dingen geprobeerd, zoals casusreviews. Om gaandeweg te kijken wat het beste werkt. Daarmee hebben we best een zoekende aanloop gehad.”

Uit de praktijk 3.1: Uit de begintijd van het Actie-overleg (2019)

Samen in actie

Iedere dinsdagochtend zitten ze in Utrecht samen om de lokale politie, Wvlg Thuis en het OM. Op die avonden staan zaken met grote veiligheidsrisico's, onder andere staking-zaken. Hoe pakken ze die aan?

Case Montique en Paul

Montique en Paul hebben een situatie. Ze gaan af elkaar en er komt een omgangsovereenkomst voor het kind. Montique gaat op in beroep op zich maar een proces heeft en gaat met twee mannen samen. Montique en Paul hebben vanwege het vorige proces met elkaar en nu want Paul ook haar nieuwe kind. Hij kan die afkeuren verwerpen en gaat Montique strikken. Daar blijft het niet bij, ook haar ouders en vrienden ervoer hij terug. Montique doet maanden later aan de hand Paul zijn kind, hij wil terug naar het kind maar kinderen, hoeveel inzicht hij gaat heeft er voor en gaat ook haar en om haar dit te laten. Dit doet hij enige uren en steunen aangeboden krijgen is de zaak uit.

Deze situatie wil contact met het advocaat in de zaak staat afkeuren. Het begint onduidelijk met het kind of met de steun van familie en kinderen. Dit kan eveneens tot ernstiger vormen en strafbare feiten, zoals bedreiging, verontreiniging, intimidatie of geweld. De afwikkeling van de zaak, samen met de advocaat van de politie, maar is dit ook belangrijk om ook in de politiek, (toekomstige) tussen de partijen zijn vaak het 'hetzelfde' de kans op geweld is daar voor. Als er kinderen bij betrokken zijn, maakt dit de zaak helemaal moeilijker. De communicatie tussen de partijen en de een of andere manier contact hebben over de omvang van de kinderen.

Om de problemen en risico's aan te pakken, maken politie, Wvlg Thuis en het OM gezamenlijk op.

Het actieoverleg

De drie partijen vinden elkaar in het actieoverleg. Tijdens dit overleg bespreken zij welke zaken mogelijk kunnen worden en het samen mogelijk is. Het is belangrijk dat de politie, Wvlg Thuis en het OM gezamenlijk op. De medewerkers van Wvlg Thuis hebben de bevoegdheid om te beslissen op de een of andere manier. Dit betekent dat er direct tijdens het actieoverleg, dat betekent dat er direct afgeleid gemaakt worden en kunnen direct in actie komen. Er zijn er goede in om te beslissen ten behoeve van de politie, maar dat wordt is, ook direct overgenomen in de zaak.

Hier van de deelnemers aan het actieoverleg in de zaak (montique, coldestroom is altijd geweld in de zaak en zij leg uit. "Het is een actieoverleg maar is een concreet bespreken hoe we samen zaken aanpakken, welke zaken mogelijk zijn en wat we doen." "Vanuit Wvlg Thuis is het belangrijk samen te werken. Daarvoor is een maatschappelijk werker aan tafel. Het OM wordt vertegenwoordigd door de afkeuren van justitie, maar dat wordt is, ook direct overgenomen in de zaak.

Sandra: "Als mensen die politie niet de politie hebben dat wij met elkaar samen komen oplossingen. Dat is uiteindelijk niet het geval. Wij hebben de andere partijen hard nodig." "Ankelt voegt toe dat het belangrijk is om te weten dat het geval is. "Als wij het niet weten of wij het niet weten of wij het niet weten is de afkeuren in de overleg die om de medewerkers en het risico lopen, maar wij zijn niet met elkaar samen."

In welke gevallen gaat Wvlg Thuis en politie samen op? Foto: Bezoek.

Wvlg Thuis en het OM hebben een samenwerking. Sandra: "We vinden het elkaar. Medewerkers van Wvlg Thuis zijn andere speler samen dan politie en OM. Zij kijken anders naar zaken, zij kijken vanuit de zorg, maar het doet dat wat zij willen."

Wat moet beter?

Het actieoverleg bestaat uit een chat, voor de chat zijn er op en toevallig. Het is niet mogelijk met iedereen te komen. Sandra: "Tijdens het overleg spreken we af wat een ieder kan doen. Het kan zijn in de vorm van afkeuren. Overdat een ieder kan doen met een vorm van bij elkaar komen, hoe we elkaar steeds beter en weten nu wat we aan elkaar hebben. Nu is het niet goed genoeg, samen met elkaar daar ook op aan. De kracht zit in het feit dat we niet een andere manier kunnen vinden. Deze mensen die ook niet over te spreken tot de volgende situatie."

Informatie delen, het is

De vraag of informatie wel gedeeld mag worden, leidt tot veel vragen. Sandra: "Het is belangrijk om te weten dat informatie delen niet alleen maar is. Het is belangrijk om te weten dat informatie delen niet alleen maar is. Het is belangrijk om te weten dat informatie delen niet alleen maar is."

De gouden regels voor een actieoverleg

- Een zo klein mogelijk vast kern van deelnemers
- Wekelijks aan de tafel
- Elk ander samen vinden als het nodig is
- Elk ander spreken op gemakkelijke afspraken

Bron: Heel het land gaat voor veiligheid voorop, politie, november 2019: https://vng.nl/sites/default/files/2021-02/bundel_basisdocumenten.pdf

3.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

De samenwerkingspartners hebben in de aanvangsperiode vooral **extra geïnvesteerd in het goed werkend krijgen van het Actie-overleg** zelf. *“Daar hebben we de tijd voor genomen. Frustraties naar boven krijgen en daar echt wat aan doen. Want in het begin ging het heel stroperig. Nu ziet iedereen de meerwaarde en brengt iemand het ook in als iets niet goed loopt. Door vertrouwen en begrip ga je elkaar gewoon sneller en beter vinden. Ook buiten het Actie-overleg en op managementniveau.”*

Recent heeft VT Utrecht de **criteria voor inbreng van zaken** in het Actie-overleg Utrecht aangepast (zie Uit de Praktijk 3.2). In een aantal interne werkgroepen is aan de hand van zaken uit de praktijk gekeken welke zaken het meest baat hebben bij het Actie-overleg en op basis daarvan zijn de criteria aangepast.

Uit de praktijk 3.2: Aangescherpte criteria VT voor Actie-overleg Utrecht

Aanmelding Actieoverleg

Het doel van het actieoverleg is om samen (vanuit VT) met de politie en het OM te komen tot een gezamenlijk en concreet plan van interventies die leiden tot (directe) veiligheid en deze interventies snel, zorgvuldig en veilig te laten verlopen.

Bij het overwegen voor aanmelding bij het actieoverleg is het belangrijk om je af te vragen of strafrechtelijke maatregelen helpend zouden kunnen zijn in een acuut onveilige zaak of een zaak waarin er een verhoogd risico op het ontstaan van acute onveiligheid. De onderstaande criteria kunnen daarbij helpend zijn.

Criteria Actieoverleg:

- Gebruik van ernstig geweld (denk aan: poging verwurging, (vuur) wapengebruik, bijtwenden, fors letsel, signalen van dwang en controle).
- Risico op geweld tegen professionals.
- Inzet van VT of politie kan leiden tot escalatie van geweld.
- Inzet van politie of VT kan leiden tot onveiligheid in de maatschappij of een gemeenschap.
- Signalen en/ of vermoedens dat de situatie in een gezin escaleert.
- VT, politie of OM hebben zorgen/ buikpijn over een gezinssituatie.
- Vermoedens van betrokkenheid bij een crimineel netwerk.
- Stalking met een SASH hoog.
- Stalking waarbij sprake is van: veel incidenten, verschillende teams betrokken, stalking in combinatie met een andere expertise (bijv. eer), langdurige stalking.

- Strafbare kindermishandeling zaken (*altijd in overleg met een vertrouwensarts inbrengen*):
 - Bij twijfel of er misschien strafrechtelijke mogelijkheden zijn (bijv. fysiek geweld zonder letsel, kinderen die getuige zijn van fors geweld tussen ouders, ernstige verwaarlozing)
 - Alleen politiemeldingen.
 - Alleen kinderen ouder dan 1 jaar (jongere kinderen worden direct met OM besproken).
 - Geen gebroken botten, bloedingen in de hersenen of retina bloedingen o.i.d. (die worden direct besproken met het OM).

Aanmelden bij actieoverleg is af te raden in de volgende situaties:

- MDA++ is meer passend: Indien er sprake is van meer structurele veiligheidsproblematiek op het vlak van HG en Kimi EN waarbij er al (herhaaldelijk) betrokkenheid van een dienst VT is geweest waarbij dit niet tot duurzame verbetering leidt. En waarbij er momenteel geen sprake is van (verhoogd risico op) acute onveiligheid.
- Indien er sprake is enkel sprake is van een zedenincident, omdat er dan overleg plaatsvindt met de officier van zeden. Mocht er sprake zijn van HG en/of KIMI dan kan de zaak voor die zorgen besproken worden in het Actieoverleg.
- In alle andere zaken waarin er al overleg is geweest met het Openbaar Ministerie en er al beleid is uitgestippeld, tenzij er twijfels zijn over de te zetten stappen.

Bron: VT Utrecht

“Inzet was om het Actie-overleg echt als ‘voorkant-overleg’ in te zetten. Er werden dus geen zaken besproken die al bij het OM in behandeling waren (met andere woorden, die al een parketnummer hadden), anders zou het Actie-overleg vooral gaan dienen als informatievoorziening richting VT. Maar dat zorgde in het begin nog wel eens voor verwarring en frustratie.”

Uit de praktijk 3.3: Werkproces Actie-overleg VT Flevoland

Criteria voor inbreng van casuïstiek in het Actie-overleg

- Er is sprake van complexe casuïstiek met minimaal de volgende factoren:
- Acute en/of structurele onveiligheid; vermoeden van) strafbare feiten en/of met een hoog afbreukrisico; (hoog risico op) fysieke/ psychische gevolgen van geweld en/of hoog risico op herhaling van geweld; in combinatie met één (of meerdere) van de volgende kenmerken: (ex-) partner stalking, crimineel netwerk, een verleden van (ernstig) geweld (ook tegen professionals), eengerelateerde veiligheidsrisico's, ontkenning (geen zicht op veiligheid), vuurwapengevaarlijk.
- Sinds november 2021 is het mogelijk om "eenvoudige" strafbare kindermishandelingszaken te bespreken in het Actie-overleg. Wenselijk is dat OM, politie en VT in "eenvoudige" kindermishandelingszaken vaker in overleg treden om met elkaar de afweging te maken of die zaak al dan niet het strafrecht in moet.

Criteria voor inbreng KM casussen

- Het gaat om "eenvoudige" kindermishandeling (denk aan klappen binnen het gezin).
- Geen structurele mishandelingen.
- Alleen kinderen van boven de 1 jaar worden besproken.
- Geen gebroken botten, bloedingen in de hersenen of retina bloedingen o.i.d.
- Geen verwaarlozingszaken.
- Wel: de enkele klap waarbij geen sprake is van structurele onveiligheid.

- De indiener van de zaak formuleert een concrete vraag die hij of zij op het Actie-overleg wil bespreken.
- De KM casussen die niet onder bovengenoemde criteria vallen gaan volgens het werkproces strafbare KM.

Er zijn drie situaties

- Crisis: Direct contact/ bellen en handelen
- Borgen directe veiligheid: Actie-overleg
- Borgen stabiele veiligheid: MDA++

Route voor het inbrengen van casuïstiek in het Actie-overleg

- VTF komt op basis van de Veiligheidsbeoordeling vanuit een nieuwe melding of op verzoek van politie en/ of OM tot een besluit om een casus in te brengen in het Actie-overleg.
- VTF maakt de agenda voor het Actie-overleg en verstuurt deze per mail naar de deelnemers:
- De maandag voor 12.00 uur voorafgaand aan de dinsdag van het Actie-overleg.
- Spoedzaken kunnen door alle partijen tot aan het overleg worden ingediend door de zaken direct naar de vaste deelnemers te mailen. In KM casussen is het van belang dat deze de donderdag voorafgaand aan het Actieoverleg worden aangeleverd, zodat de OvJ zich goed kan voorbereiden en waar nodig intern kan overleggen.

Stappen van de bespreking in het Actie-overleg

- Analyse: Informatiedeling
- Afspraken interventies, wie doet wat en wie informeert directbetrokkenen
- Afspraken m.b.t. het vervolg; opvolgen acties, monitoring en borging.
- Besluit wel/ niet aanmelden MDA++/ Veiligheidshuis

Bron: Werkproces Actie-overleg februari 2022, intern document VT Flevoland

Behalve dit soort aanpassingen van het Actie-overleg zelf en de al genoemde **vaste bezetting**, zijn er **geen aanpassingen in werkprocessen** gedaan. Het voorbereiden en de vaste wekelijkse datum is een extra tijdsbelasting. Voor de voorzittende VT's is er vanwege de organisatie-aspecten enig meerwerk: de agenda verzorgen, de voorbereiding en het voorzitterschap. Bij de voorbereiding gaat het er dan vooral om alle benodigde informatie te verzamelen. Te kwantificeren is dat allemaal niet, zeker niet per saldo, omdat anders veel afstemming bilateraal zou moeten plaatsvinden, waarbij er nog verschillen per subregio zijn.

In de loop van 2022 werd duidelijk dat er **knelpunt lag rond de informatievoorziening** en privacy in de vroegtijdige samenwerking zorg-straft (naar aanleiding van het 'rapport Consideratie'). Er zijn verschillende keuzes gemaakt in hoe daarmee om te gaan, uiteraard binnen de grenzen van wat kan en mag.

In **Utrecht** gaat het Actie-overleg voorlopig door. In **Flevoland** behandelt het Actie-overleg nu alleen acute zaken, waarbij de politie achteraf de betrokkenen informeert. In **Gooi en Vechtstreek** is het Actie-overleg tijdelijk on hold gezet. Het viel terug op het bespreken van zaken waar betrokkenen toestemming voor hadden gegeven. Dat komt feitelijk neer op een afstemming tussen politie en VT en daarmee valt de meerwaarde van het Actie-overleg weg, met name doordat het OM niet meer aansluit.

“Tot er betere regelgeving is over het delen van informatie en privacy van betrokkenen, is het behelpen.”

3.3 Waarde

De waarde van het Actie-overleg wordt nog als wisselend ervaren. In **Gooi en Vechtstreek** leeft het gevoel dat de afstemming in het Actie-overleg ook in het reguliere werkproces kan plaatsvinden, hoewel het Actie-overleg in een beperkt aantal zaken heeft het inderdaad een snellere actie opgeleverd. Maar zou dat aan de orde kunnen zijn of moeten zijn in Samen op in Acuuut of ZSM? Met andere woorden: is het Actie-overleg nodig om tot goede vroegtijdige samenwerking te komen?

“Er gebeurt al veel buiten het Actie-overleg om. Ik weet niet of het in onze regio nog veel toevoegt. We zoeken de vroegtijdige samenwerking inmiddels ook langs andere wegen.”

In **Utrecht** zijn de ervaringen positiever. Daar is meer casuïstiek voor het Actie-overleg en is de ervaring dat de samenwerkingspartners elkaars mogelijkheden en onmogelijkheden steeds beter leren kennen. Daardoor ontstaat een beter gedeeld beeld van wat er verstaan wordt onder veiligheid en (acute) onveiligheid, hoe zorg en straf elkaar kunnen versterken en kan een beter afweging tussen de inzet van zorg of het strafrecht gemaakt worden. Dat helpt de samenwerking en een effectieve aanpak.

Ook Flevoland is positief. De ervaringen van het werkproces, het vaste moment en de inhoudelijke kwaliteit zijn goed. In het Actie-overleg is het mandaat aanwezig om het team samen te stellen dat de zaak verder oppakt. Dat bevordert de effectiviteit: “je schakelt gewoon sneller.”

“Gevoelsmatig heb ik echt het idee dat het meer oplevert dan het kost. Vooral vanwege informatieverrijking. Je krijgt via het Actie-overleg meer info dan we afzonderlijk van elkaar wisten. En je hebt de goede mensen bij elkaar, dat is een meerwaarde. Je weet elkaar sneller te vinden. Vervolgens ook als het om andere zaken gaat.”

Wat in alle drie de subregio's tot nu toe wellicht als de belangrijkste winst wordt ervaren is de basis voor een beter samenwerking die door het Actie-overleg wordt gevormd. Dat zit vooral op de 'zachte' factoren van samenwerken: elkaar beter kennen, sneller en beter afstemming zoeken over hoe iets aan te pakken, of dat het nuttig is iets wel of niet in het Actie-overleg in te brengen. Dat er vaste contactpersonen zijn, is daarin een succesvoorwaarde.

“Het Actie-overleg is een centraal punt, van waaruit je verder kan bouwen aan de samenwerking.”

“Ik denk dat het echt wat oplevert in de praktijk, maar dat is nog moeilijk concreet te benoemen. We leggen daar de puzzelstukjes bij elkaar en spreken een koers af, met afspraken over wie wat oppakt. We moeten daarbij nog stappen maken richting de rest van de keten, zoals de Veiligheidshuizen en het lokale veld.”

4. Gezamenlijke aanpak huiselijk geweld door VT & ZSM

4.1 Ontwikkelingsplanningen

Begin 2022 was een pilot voorbereid om VT Gooi en Vechtstreek aan te laten sluiten bij ZSM. Dat zou in juni starten en na de eerste ervaringen zouden VT Utrecht en VT Flevoland mogelijk aansluiten.

De ontwikkelingsplanningen bestonden uit de inzet van externe projectleiderscapaciteit om Gezamenlijke aanpak HG door VT & ZSM vorm te geven, onder andere het werkproces voor telefonische beschikbaarheid. Verder zijn vier kennisbijeenkomsten georganiseerd, vooral over (ex-)partner stalking.

“We hebben de deelname van VT op ZSM vanwege de discussie over de juridische mogelijkheden van informatiedeling on hold gezet. Dat was erg jammer, want de energie zat er goed in en het werkproces was goed voorbereid.”

De pilot is opgeschort in afwachting van nieuwe landelijke regelgeving voor gegevensdeling. Idee was dat VT telefonisch beschikbaar zou zijn voor alle ZSM-partners, met 3RO als ‘draaischijf’ om zaken concreet te bespreken en informatie uit te wisselen, een route die ook in andere regio’s is gekozen. Nu dat is opgeschort, is het plan om die lijn via de politie te laten lopen, waar VT wel direct gegevens mee mag delen. Maar dat is wel een extra taak voor de politie en er waren in het voorjaar van 2022 nog geen afspraken over gemaakt.

De inschatting vooraf is dat het om gemiddeld negen zaken per maand op ZSM zou gaan vanuit Gooi en Vechtstreek (inschatting op basis van 400 meldingen en 56 aanhoudingen per half jaar – in Utrecht en Flevoland gaat het uiteraard om grotere aantallen). Dat is te weinig om een hele dag op ZSM ‘mee te draaien’. En de drie VT’s kunnen niet in elkaars gegevenssystemen kijken, dus ze kunnen op ZSM niet voor elkaar waarnemen (als je dat al zou willen). Vandaar de keuze in de pilot voor telefonische beschikbaarheid. Maar er is vanwege het opschorten van de pilot nog geen capaciteitsinschatting en -reservering door VT GV gemaakt. Daarmee moest in het voorjaar van 2022 de eerste stap in de pilot nog gezet worden.

Fysieke aanwezigheid op ZSM lijkt voor de drie VT’s nog een brug te ver, vanwege de benodigde capaciteit en de reisafstand. Die ambitie is daarmee nog niet aan de orde.

“De inzet op de samenwerking met ZSM is voor ons een groot organisatievraagstuk. Als de samenwerking van VT en ZSM wettelijk goed geregeld is, of als VT landelijk ZSM-partner wordt, vraagt dat wel dat we buiten kantoortijden een veiligheidsplan moeten kunnen maken. Daar moeten we wel capaciteit voor hebben. En wat het overdag gaat vragen, daar hebben we nog geen zicht op. Daarvoor is pilot in Gooi en Vechtstreek belangrijk.”

4.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

In de pilot van VT Gooi en Vechtstreek was het idee dat het een verschuiving van werk in het werkproces zou moeten zijn, geen meer- of minderwerk. Maar vanwege het opschorten van de pilot is dat nu niet te testen.

4.3 Waarde

Nog niet aan de orde.

Uit de praktijk 4.1: Casusreview Regionaal Netwerk Zorg Straf

Casus ingebracht door het OM in 2021.

ZSM:

- Politie krijgt melding over huiselijk geweld. Politie is ter plaatse en aan de hand van daar gedane verklaringen ontstond verdenking.
- Verdachte krijgt het verzoek zich te melden bij de politie en geeft via sms te kennen het te begrijpen als zijn vrouw aangifte zou doen. Uiteindelijk komt verdachte zich niet zelf melden en wordt hij een dag later buiten heterdaad aangehouden.
- Beslissing op ZSM: OM-hoor. OM-hoor circa twee maanden later: onvoldoende bewijs (sepot 02).

OM (Afdeling bureau juridische zaken):

- Vier maanden na de melding en een maand na sepot mailt verdachte naar politie dat hij de processen-verbaal wil inzien. Verdachte wordt doorgezonden naar OM en twee maanden later wordt zijn verzoek door OM afgewezen, omdat daar geen grondslag voor is.
- Verdachte maakt bezwaar bij OM tegen het niet inzien van de stukken en hij maakt bezwaar tegen de sepotgrond (hij wil sepot 01: onterecht als verdachte aangemerkt). Ook dit is door het OM afgewezen omdat de verdenking achteraf terecht was.

Uit het bezwaar maakt het OM op dat verdachte voornamelijk wil aantonen dat de politieambtenaren onwaarheden hebben vermeld in de processen-verbaal. De OM-medewerker: *“Maar uit de bezwaren bevroop mij ook het*

gevoel dat het wellicht niet heel goed gaat met meneer, omdat hij zo lang in deze zaak blijft hangen. En de vraag die vervolgens bij mij opkwam is natuurlijk welke invloed dit heeft op het systeem/ gezin.

Ik ben vervolgens bij VT op de lijn gegaan om na te vragen of er een mogelijkheid is of zij kunnen checken of zij deze meneer/ het systeem nog in beeld hebben. We kwamen uiteindelijk niet zo ver, aangezien ik dan een VT-melding zou moeten doen, zodat we dan gegevens konden uitwisselen. Dat vond ik te ver gaan want dan zou meneer dat te horen krijgen. Het zou vreemd zijn dat als iemand bezwaar maakt er dan vanuit (notabene) het OM een VT-melding volgt.

Vervolgens ben ik bij de politie op de lijn gegaan om te vragen of zij nog zicht hebben op meneer: ik kreeg de reactie terug dat ze geen zorgelijke meldingen hebben na de oorspronkelijke melding, maar dat het wenselijk is als VT dit gezin/ meneer nog een keer bekijkt, zodat we in de keten zorgvuldig de afweging kunnen maken of er reden is voor zorg. Ik ben niet wederom bij VT op de lijn gegaan, omdat het inmiddels al een tijd geleden is dat dit heeft gespeeld.”

Vragen voor het RNZS

“Ik zou met elkaar willen bespreken hoe we voortaan met elkaar zorgen kunnen uiten zonder dat we officiële meldingen moeten maken. Het maken van een melding kan juist voor extra spanning zorgen in het gezin en dan volgen we niet de visie van Veiligheid Voorop. Uiteraard heb ik gedacht aan

het Actie-overleg, maar ik vind dat dit daar niet thuis hoort. Het Actie-overleg is een overleg waarin acties en lijnen worden uitgezet, het is geen overleg waar de casus wordt geëvalueerd of waar alleen gesproken wordt over de zorgen.”

Vragen in de discussie

- Toen VT werd gebeld, is de naam van de meneer gedeeld? *Nee.*
- Wat zou het OM willen dat VT had gedaan? *Allebei even schermen erbij en dan namen checken. Controle check of het rustig is. Is hij nog in beeld?*
- Wat was de concrete zorg? *Onderbuikgevoel. Meneer liet dit niet los, het duurde lang in tijd.*
- Heb je het algemene nummer gebeld of de contactpersonen? *Iemand uit het Actie-overleg.*
- Waarom heeft de politie geen VT-melding gemaakt tijdens het proces? *OM gaat er van uit dat dit in augustus 2020 gedaan is.*

Ideeën en overwegingen

- *Idee:* Contact met de wijkagent om je gevoel te delen. *Reactie:* *contact met politie is gelegd, maar zou graag alle informatie bij elkaar willen leggen. De wens is juist om de puzzelstukjes bij elkaar te leggen.*
- *Idee:* aan meneer vragen om VT te vragen contact op te nemen. *Reactie:* *mijn zorgen uiten wil ik graag zonder dat hij het weet. Het is niet de bedoeling om zonder enige 'achtergrond van hoe de vlag erbij hangt' mogelijk olie op het vuur te gooien.*
- *Doorvraag:* degene die het signaal/zorg ontvangt zou dat tegen meneer moeten melden. Zou dat oké zijn? *Reactie:* *nee, dat is niet mijn doel. Wilde in het actieve contact deze zorgen delen.*

- *Doorvraag:* hoe erg is het eigenlijk als die meneer het zou weten dat je dat signaal hebt. *Reactie:* *zonder de informatie van VT weet ik niet welke consequenties dat heeft. Daarvoor wil je alles bij elkaar leggen.*
- *Doorvraag:* Hoe ga je om met je onderbuikgevoel? *Antwoord vanuit VT:* *adviesgesprek. Probeer het concreet te maken, we spreken veel professionals met het onderbuikgevoel en met elkaar onderzoek je of het een melding moet worden. Als VT wil je weten waarom je je zorgen maakt.*
- *Reflectie:* complimenten over hoe dit vanuit het OM is opgepakt. Tip is toch het Actie-overleg. Terugkoppeling VT en Politie, daar kan die info gedeeld worden als jij door dossieronderzoek je zorgen maakt.
- *Tip:* het moet echt duidelijk zijn op basis van op welke gronden je informatie deelt.

Conclusies en suggesties

- Dat er concrete aanwijzingen nodig zijn, anders kan er geen actie plaatsvinden vanuit VT.
- Dat er vanuit het OM de behoefte is om te weten of er nog iets aan de hand kan zijn en met alle partijen de puzzel compleet te krijgen.
- *Suggestie:* om een volgende keer een casus toch in het Actieoverleg in te brengen.
- *Suggestie:* dat het OM met de politie zelf contact legt met meneer.
- *Suggestie:* dat het OM een adviesgesprek voert met VT.

Bron: RNZS Midden-Nederland

5. Samenwerken bij Strafbare Kindermishandeling

5.1 Ontwikkelinspanningen

De Handreiking Samenwerken bij Strafbare Kindermishandeling heeft veel aandacht gekregen en is opgenomen in de werkprocessen (zie bijvoorbeeld Uit de Praktijk 5.1 voor een voorbeeld van VT Flevoland).

Er is in de subregio Utrecht een apart beleidsoverleg tussen OM, VT en de politie gestart om de Samenwerking bij Strafbare Kindermishandeling te monitoren en te verbeteren. Daar nemen ook een vertrouwensarts, gedragswetenschapper, forensisch arts en een interventiespecialist vanuit de politie aan deel. Er worden casusreviews en nieuwe ontwikkelingen besproken, er wordt gezocht naar verbetermogelijkheden en komen dilemma's aan de orde over bijvoorbeeld het doen van een melding of aangifte vanuit VT. Het OM wil dat ook in de andere twee VT-regio's organiseren.

“Ons overleg Strafbare Kindermishandeling van VT en OM liep niet altijd soepel. Maar nu zijn we een andere weg ingeslagen. Daarvan staan we nog aan het begin, maar de wil en het onderlinge begrip is er nu.”

De nieuwe OvJ Kindermishandeling heeft een uitgebreide kennismakingsronde langs de VT's gepland om een de basis onder de samenwerking te versterken. Er is een vaste contactpersoon bij de politie voor alle drie de VT-regio's.

Uit de praktijk 5.1: Intern beschreven werkproces Strafbare Kindermishandeling VT Flevoland

De werkwijze bij (het vermoeden van) strafbare kindermishandeling is door VT Flevoland uitgeschreven in de “Werkwijze bij strafbare kindermishandeling”. Hieronder is een kort overzicht van de werkwijze weergegeven.

“Handelswijze bij een vermoeden van strafbare kindermishandeling Bij een vermoeden van strafbare kindermishandeling wordt door VTF altijd afgewogen of naast een zorgtraject ook een straftraject ingezet dient te worden. Dit gebeurt op basis van landelijke richtlijnen, waarin de vertrouwensarts een centrale rol heeft en overleg zoekt met het Openbaar Ministerie (Officier van Justitie).

Voor de werkwijze van VTF betekent dit dat maatschappelijk werkers bij elk vermoeden van strafbare kindermishandeling, altijd en zo snel mogelijk, in overleg gaan met de vertrouwensarts (duo-MDO; zie stap 2 van het werkproces) om af te wegen of er, naast het inzetten van een zorgtraject ook een straftraject ingezet dient te worden.

Schematische weergave van het werkproces Het proces start op het moment dat een medewerker (meestal de maatschappelijk werker, maar het kan ook de gedragswetenschapper of de vertrouwensarts zijn) het vermoeden heeft dat sprake is van strafbare kindermishandeling. Dit kan

tijdens actieve bemoeienis (V&V of Onderzoek) zijn, maar ook daarvoor al, vanuit een melding of advies, of daarna, tijdens het monitoren. Het proces wordt verder gevolgd op het moment dat het MDO concludeert dat inderdaad sprake is van een vermoeden van strafbare kindermishandeling en dat vervolgstappen ingezet worden.

Stap 1 en 2 worden dus altijd gezet. De overige stappen worden op maat en in onderling overleg tussen betrokken medewerkers ingezet. Het kan zo zijn dat sommige stappen gelijktijdig of in een andere volgorde doorlopen worden. Dit geldt vooral voor de stappen 4 t/m 8. Dit wordt tijdens stap 2, het MDO, afgesproken.”

Bron: *Werkwijze bij strafbare kindermishandeling, Informatie en werkwijze VT Flevoland, 1 september 2021*

5.2 Uitvoeringsinspanningen: meer- en minderwerk

De Samenwerking bij Staffbare Kindermishandeling vergt geen meerwerk, maar de VT's merken dat er nog werk te doen is in de samenwerkingscultuur tussen met name OM en VT. Er is bij VT-medewerkers soms nog sprake van een hoge drempel naar het OM. Dat heeft te maken met beelden dat OM snel strafrechtelijk zou willen vervolgen en dat ten koste kan gaan van de zorgverlening aan het gezin of de betrokkenen.

Er is inmiddels winst behaald doordat vertrouwensartsen nu anoniem kunnen melden. VT en OM weten elkaar steeds beter te vinden, ook vanwege de vroegtijdige samenwerking in andere Veiligheid Voorop-verbeteracties.

“Het is vaak ingewikkeld: VT meldt iets, maar het OM beoordeelt het dan anders en pakt het niet op. Of andersom: zaken waar VT denkt dat het om pedagogische onmacht gaat en OM vraagt om een vroegtijdige melding. Maar dat moeten we dan aan de betrokkenen melden en dat kan de samenwerking met en hulpaanvaarding van de betrokkenen in de weg staan. We doen allemaal ons best, maar het loopt nog niet zoals het zou moeten.”

Dat merkt het OM uiteraard. Er wordt nog weinig gemeld. Daar zijn de obstakels nog te groot. Niet alleen rond privacy en gegevensdeling (ook vanwege opvattingen over beroepsgeheim), maar ook vanwege het hierboven geconstateerde gevoel dat strafrechtelijke vervolging bij het OM snel aan de orde is en dat het traject vanuit zorgpartijen juist kan schaden. Het OM wil juist toe naar een situatie waarbij zaken aan de voorkant worden besproken, om te bepalen wat de juiste aanpak is. Maar om dat verder te brengen is er nog werk nodig. Om dat te bevorderen zijn werkbezoeken van de OvJ Kindermishandeling aan de VT's gepland.

“We merken dat VT-medewerkers soms nog huiverig zijn om te melden, vanuit de angst dat scholen, ziekenhuizen en huisartsen niet meer gaan melden als het OM snel betrokken wordt en dan met de zaak “aan de haal” gaat. Daarmee blijft het vaak bij samenwerken op politiemeldingen. Dat is jammer, juist de meldingen vanuit scholen, huisartsen en ziekenhuizen moeten we beter in beeld gaan krijgen.”

5.3 Waarde

“Er zijn vaste contactpersonen, we doen meldingen, er wordt anoniem overlegd. Alles wat bij de indicatoren staat doen we. Maar de waarde is moeilijker te benoemen. We weten elkaar beter te vinden en het onderlinge vertrouwen groeit. Maar er is nog veel winst te halen.”

“Ik merk dat onze vertrouwensartsen er veel mee bezig zijn. De lijnen zijn daardoor kort. Dus op inhoud en kwaliteit doen we de juiste dingen. Het gaat er nu vooral om dat we sneller en vaker goed kunnen handelen.”

De ervaring is dat de partijen elkaar steeds beter weten te vinden, maar dat het beter kan. Het RNZS en de OvJ Kinder mishandeling besteden dit jaar veel aandacht aan het bespreken van de samenwerking bij strafbare kindermishandeling in overleg met vooral vertrouwensartsen en forensisch artsen, om zo het vertrouwen in een gezamenlijke, vroegtijdige aanpak te versterken.

Vanuit het RNZS Midden-Nederland gaat in 2022 een projectleider aan de slag om antwoord te geven op de vraag waarom de samenwerking op Strafbare Kindermishandeling weliswaar goed op papier staat, maar in de praktijk nog onvoldoende goed loopt. En wat ervoor nodig is om dat te verbeteren en bijvoorbeeld het visieverschil te overbruggen tussen straf en zorg.

“Betekent strafvervolgning altijd dat er meer veiligheid in een gezin komt? Daar dachten VT en OM in zaken nog wel eens verschillend over. Het is nog zoeken, maar nu hebben we daar het gesprek over en dan komen we meestal tot een goede oplossing in een casus. Zover zijn we al, dat we de vraag stellen of de inzet van de strafrechtketen het meest helpend is.”

“Het is nog zoeken, maar we hebben een andere weg ingeslagen. Vroeger stonden we meer tegenover elkaar, nu trekken we meer samen op.”

Indicatoren kwaliteit & impact

Landelijke context

1. Samenhang, kennisontwikkeling en blijven verbeteren

Veel van de meerwaarde van vroegtijdige samenwerking in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling zit in de praktische samenhang in “de loop van de zaak”. Naast die praktische samenhang, is er nog een overkoepelend aspect: de samenwerking in de verbeteracties zorgt ook voor meer alertheid en betere samenwerkingsvaardigheden (deskundigheidsbevordering) buiten de verbeteracties om. Dan gaat het om aspecten als elkaars werk en verantwoordelijkheden beter leren kennen, gezamenlijke trainingen, gezamenlijk leren van ervaringen uit de verbeteracties, over en weer duidelijke verwachtingen over bijdrage van samenwerkingspartners in een casus, et cetera. Dat soort aspecten komen veelal samen in het Regionaal Netwerk Zorg Straf.

Significant (Impactanalyse Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop, 2020) stelt dat verbeteracties in samenhang het volgende opleveren:

- *Het realiseren van de ontwikkelagenda zorgt ervoor dat situaties van onveiligheid in gezinssystemen eerder (gezamenlijk) in beeld komen bij de betrokken partners.*
- *Parallel (en minder volgtijdelijk) samen werken door de betrokken partners zorgt ervoor dat zij met meer snelheid en efficiency kunnen samenwerken.*
- *De kans op escalatie of herhaling van het geweld wordt bovendien kleiner, omdat de ontwikkelagenda ervoor zorgt dat er op verschillende momenten in de loop van een zaak afstemming is tussen de betrokken partners.*
- *Tijdens deze afstemmingsmomenten maken de betrokken partners afspraken over de inzet van interventies (justitiële en ‘zorg’ interventies) om het geweld te stoppen en te voorkomen.*
- *De informatiepositie van betrokken partners wordt op verschillende momenten in de loop van de zaak versterkt.*
- *De verbeteractiviteiten in de ontwikkelagenda bevatten landelijke werkwijzen die op regionaal niveau geconcretiseerd en gerealiseerd worden. Dit vraagt om een continu gesprek en onderling leerproces in de regio en tussen regio’s.*

2. Samen op in acuut

Samen op in Acuut is gericht op het verbeteren van de samenwerking in (crisis)situaties waarin sprake is van acute onveiligheid of het vermoeden van acute onveiligheid en waarbij betrokkenen direct in veiligheid gebracht moeten worden. Het stoppen van het geweld is het eerste doel.

- *Doel.* De samenwerkingspartners binnen Veiligheid Voorop eerder, beter en effectiever te laten samenwerken in het eerste uur van een crisissituatie. Een integrale aanpak om de directe veiligheid in het gezin te herstellen.
- *Aanleiding.* Een (112) melding de politie, of VT signaleert in een crisissituatie dat mogelijk sprake is van huiselijk geweld en/ of kindermishandeling en acute onveiligheid.
- *Vorm.* Geen blauwdruk. Binnen Veiligheid Voorop wordt de samenwerking in acuut onveilige situaties in de praktijk gebracht aan de hand van de uitgangspunten in de toolkit Samen op in Acuut.

Significant (Impactanalyse Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop, 2020) stelt dat Samen op in Acuut het volgende oplevert:

- *Er is sneller een beeld van de veiligheid van betrokkenen omdat VT en politie sneller betrokken raken bij 'elkaars' acute meldingen.*
- *De kwaliteit en rijkheid van de informatie is beter ten opzichte van de informatie die in de huidige situatie via een VT-melding van politie bij VT terecht komt.*
- *Mede door de verbeterde informatiepositie kunnen politie en VT op een meer effectieve en efficiënte manier interventies inzetten.*
- *Er wordt een meer expliciete en gezamenlijke afweging gemaakt tussen politie en VT over wat er moet gebeuren na een incident.*

3. Actie-overleg

In de samenwerkingsafspraken tussen VT, Politie en OM uit 2015 is opgenomen dat er in elke regio een afstemmingsoverleg moet zijn. Na een succesvolle regionale pilot is die afspraak als het Actie-overleg opgenomen in de Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop. Inmiddels is er in elke regio een (vorm van een) Actie-overleg actief.

- *Doel.* Het Actie-overleg is gericht op het nemen van besluiten en het komen tot actie in specifieke - vaak 'buikpijn' - casuïstiek: in samenwerking tussen straf en zorg, op basis van gedeelde informatie en met gezamenlijke competenties en bevoegdheden te komen tot een effectieve aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Het kent drie stappen: 1. Informatie delen en duiden 2. Afspraken voor directe en structurele veiligheid 3. Overdragen en gemaakte afspraken uitvoeren.
- *Aanleiding.* Wanneer één van de partijen behoefte heeft de samenwerking op te starten.
- *Vorm.* Gezamenlijk overleg, veelal in fysieke vorm, maar ook langs digitale weg mogelijk. In de meeste regio's is wekelijks overleg gangbaar, als het Actie-overleg zich richt op Huiselijk Geweld en Kindermishandeling. Als het Actie-overleg zich alleen richt op Strafbare Kindermishandeling, dan is de frequentie lager. In de meeste gevallen vindt het Actie-overleg plaats op de schaal van de VT-regio.

Significant (Impactanalyse Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop, 2020) stelt dat het Actie-overleg het volgende oplevert:

- *De bespreking(en) van casuïstiek in een actieoverleg levert een gezamenlijk plan op voor de directe en structurele veiligheid.*
- *Afspraken over onderzoekshandelingen zorgen ervoor dat eventuele onderzoeksactiviteiten van politie en OM én de onderzoeksactiviteiten vanuit Veilig Thuis op elkaar zijn afgestemd.*
- *Er worden ook afspraken gemaakt over de inzet van interventies.*
- *Casuïstiek komt eerder in beeld bij OM en VT.*
- *Het actieoverleg draagt bij aan een verbeterde samenwerking tussen de betrokken partners.*

4. Gezamenlijke aanpak huiselijk geweld door VT & ZSM

Het merendeel van de huiselijk geweld zaken waarin een verdachte is of wordt gehoord, komt binnen via ZSM. Als er een verdachte gehoord of aangehouden is, wordt de zaak besproken op ZSM. Daar stemmen OM, politie, de RvdK, 3RO, Slachtofferhulp en Halt met elkaar af over de benodigde aanpak en strafrechtelijke vervolging. De Officier van Justitie moet binnen 9 uur na aanhouding een eerste besluit nemen: vasthouden of heenzenden, een zaak verder (laten) onderzoeken, vervolging instellen of seponeren. VT is een relatief nieuwe partner bij ZSM. De beoordeling van de acute veiligheid door VT geeft zicht op de (fysieke) veiligheid van de direct betrokken. VT kan op basis daarvan toelichten of en welke veiligheidsvoorwaarden noodzakelijk zijn indien de verdachte moet worden heen gezonden. De reclassering neemt dit ook mee in het reclasseringsadvies.

- *Doel.* In samenwerking tussen zorg en straf komen tot een afdoening van de zaak waarbij het herstellen van de veiligheid optimaal wordt bevorderd.
- *Aanleiding.* Er is een verdachte van huiselijk geweld aangehouden of gehoord, waarbij een redelijk vermoeden is van een bewijsbaar strafbaar feit.
- *Vorm.* ZSM kent een aantal vaste partners. Er zijn twee vormen waarin de samenwerking met VT op huiselijk geweld vormgegeven kan worden: 1. VT is niet bij de ZSM-tafel aanwezig maar levert op verzoek informatie (VT als consultatie-partij) 2. VT is wel bij de ZSM-tafel aanwezig (VT als deelnemer, bij HG-zaken).

In beide gevallen voert VT de veiligheidsbeoordeling uit. Op basis hiervan wordt op ZSM besproken of het nodig is om op korte termijn veiligheidsmaatregelen te treffen die de acute onveiligheid kunnen opheffen of de veiligheid in voldoende mate kunnen waarborgen.

Significant (Impactanalyse Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop, 2020) stelt dat de gezamenlijke aanpak HG door VT & ZSM (beoogd) het volgende oplevert:

- *Op ZSM ontstaat inzicht in het soort en de mate van onveiligheid.*
- *Het inzicht in het soort en de mate van onveiligheid geeft richting aan de 'route' van een zaak en moet ervoor zorgen dat een verdachte niet in vrijheid wordt gesteld zonder (juridische) veiligheidsmaatregelen.*
- *3RO heeft de ambitie om in alle HG-zaken op ZSM een advies uit te brengen over de verdachte en zijn of haar situatie.*
- *Wanneer VT (fysiek) deelnemer is aan de ZSM-tafel voor HG-zaken verkrijgt dat de informatie voor VT.*
- *Strafrechtelijke maatregelen beter aan te laten sluiten bij (reeds lopende) interventies vanuit de zorg of hulpverlening en vice versa.*
- *De RvdK wordt betrokken bij zaken waarin sprake is van een minderjarige verdachte of van een meerderjarige verdachte én kinderen zijn betrokken, bijvoorbeeld als slachtoffer of getuige.*

5. Samenwerken bij strafbare kindermishandeling

Om de samenwerking bij strafbare kindermishandeling te versterken, is in 2017 de Handreiking Samenwerken bij strafbare kindermishandeling (HSSK) vastgesteld. De samenwerkingspartners verwerken de HSSK in hun werkprocessen. De politie heeft een landelijke werkinstructie en een infographic opgesteld. In 2019 is de HSSK verwerkt in het Handelingsprotocol Veilig Thuis 2019. In 2020 verscheen het rapport Bouwblokken voor de verbetering van samenwerking bij strafbare kindermishandeling. Daarin wordt een aantal bouwstenen gepresenteerd om de samenwerking concreet te versterken. In de tweede helft van 2021 zijn gesprekken gevoerd met een groot aantal professionals uit de tien regio's om het interregionale contact te vergroten, de toegevoegde waarde van samenwerking te bespreken en te inspireren aan de hand van de bouwblokken en bouwstenen. Eind 2021 lag de focus op de (vroegtijdige) samenwerking tussen de medische en justitiële professionals. Een overzicht van de opgehaalde best practices en uitdagingen is opgenomen in het eindrapport *Resultaten Project Medisch en Justitieel Samenwerken bij Aanpak Kindermishandeling (2022)*.

- *Doel.* Bij het vermoeden of bij signalering van strafbare kindermishandeling direct en adequaat tot samenwerking te komen tussen justitiepartners, Veilig Thuis en andere professionals (professionele melders zoals ziekenhuizen en expertisecentra zoals het LECK).
- *Aanleiding.* Meldingen bij Veilig Thuis waar sprake is van een vermoeden van strafbare kindermishandeling.
- *Vorm.* Op elkaar afgestemde interventies en onderzoekshandelingen. Een gezamenlijk onderzoeksplan.

Significant (Impactanalyse Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop, 2020) stelt dat de versterking van de samenwerking bij strafbare kindermishandeling het volgende oplevert:

Situaties van onveiligheid in gezinssystemen komen eerder (gezamenlijk) in beeld bij de betrokken partners.

De kans op escalatie of herhaling van het geweld wordt kleiner omdat de ontwikkelagenda ervoor zorgt dat er op verschillende momenten in de loop van een zaak afstemming is tussen de betrokken partners.

De informatiepositie van betrokken partners wordt versterkt op verschillende momenten in de loop van de zaak.

Er ontstaat een structuur voor samenwerking tussen Veilig Thuis en de justitiële partners.

Zie voor meer informatie over de verbeteracties en de Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop: <https://vng.nl/artikelen/veiligheid-voorop-programma-ghnt>.

Daar wordt de achtergrond van de Ontwikkelagenda uitgebreider beschreven en zijn veel werkprocesbeschrijvingen en praktijkervaringen terug te vinden in diverse informatiebundels.

Indicatoren kwaliteit & impact

Overzicht indicatoren

1. Samenhang, kennisontwikkeling en blijven verbeteren

<i>Ontwikkelingspanningen</i>	
Afspraken over afstemmen en delen van informatie Gezamenlijke training, intervisie, deskundigheidsbevordering	
<i>Uitvoeringsinspanningen</i>	
Inverdieneffecten tussen verbeteracties	Knelpunten informatievoorziening
Inverdieneffecten met andere werkstromen	Extra inzet nodig om informatie beschikbaar te maken
Meer- of minderwerk	
<i>Waarde</i>	
Verbetering in de praktijk	Ervaringsdeskundigheid
Gezamenlijk leerproces in RNZS	

2. Samen op in acuut

<i>Ontwikkelingspanningen</i>	
Voorlichting politie en VT Aanpassingen werkproces	Aanpassingen bereikbaarheid en beschikbaarheid VT
<i>Uitvoeringsinspanningen</i>	
Crisismeldingen	Opvolging
Snelheid informatievoorziening	Ruimte elders in werkprocessen
Knelpunten informatievoorziening	Evaluatie en doorontwikkeling
Extra inzet	
<i>Waarde</i>	
Betere veiligheidsbeoordelingen en interventies	Lagere kans op herhaling of escalatie
Alertheid op en herkenning van signalen	Grotere en blijvende bereidheid tot meewerken aan hulp
Late meldingen	Eerder meldingen aan andere partijen
Sneller vervolgstappen	Onderling vertrouwen en collegiaal contact
Lagere druk op HG&ZSM en Actie-overleg	Betere samenwerking in de breedte
Effectievere inzet van capaciteit	

3. Actie-overleg

<i>Ontwikkelingspanningen</i>	
Kwartiermaker of projectleider	Bijscholing
Afspraken over delen en vastleggen van informatie	Aanpassingen werkprocessen
<i>Uitvoeringsinspanningen</i>	
Frequentie	Voorzitterschap en facilitering
Vorm	Informatiedeling en vastleggen
Aanwezige partners	Ruimte in werkproces elders
Deelnemers	Evaluatie en doorontwikkeling
Mandaat	
<i>Waarde</i>	
Betere en vroegtijdiger informatie-delning en -verrijking	Verdere ontwikkeling van het vakmanschap
Completer beeld	Lagere kans op herhaling
Hogere kwaliteit	Hoog-risicogezinnen beter in beeld
Vroegtijdige afstemming	Onderling vertrouwen tussen de samenwerkingspartners
Vermindering van administratieve lasten	Groei vertrouwen buiten Actie-overleg
Effectievere inzet van capaciteit	Samenwerking zonder Actie-overleg

4. Gezamenlijke aanpak huiselijk geweld door VT & ZSM

<i>Ontwikkelingspanningen</i>	
VT aan ZSM-tafel	Afspraken over delen en vastleggen van informatie
Afspraken werkwijze	Bijscholing
Kosten randvoorwaarden	Aanpassingen werkprocessen
<i>Uitvoeringsinspanningen</i>	
Inzet	Ruimte in werkproces elders
Extra capaciteit	Evaluatie en doorontwikkeling
Knelpunten in de informatie-voorziening en -deling	
<i>Waarde</i>	
Betere afweging van zorg en straf in afdoeningsbeslissing	Effectievere inzet van capaciteit
Completer beeld	Verdere ontwikkeling van vakmanschap
Betere informatiedeling en -verrijking	Lagere kans op herhaling
Voorkomen invrijheidstelling zonder veiligheidsmaatregelen	Onderling vertrouwen tussen de deelnemende samenwerkingspartners
Snellere inzet van veiligheidsmaatregelen	Hoog-risicogezinnen beter in beeld
Vermindering van administratieve lasten	Groei vertrouwen buiten HG&ZSM
Gestroomlijnder informatiedeling	Samenwerking zonder HG&ZSM

5. Samenwerken bij Strafbare Kindermishandeling

<i>Ontwikkelinspanningen</i>	
Voorlichting	Afspraken over delen en vastleggen van informatie
Kwartiermaker of projectleider Bijscholing	Aanpassingen werkprocessen
<i>Uitvoeringsinspanningen</i>	
Vaste contactpersonen	Knelpunten in de informatievoorziening en -deling
Tijdige betrokkenheid	Extra inzet om informatie beschikbaar te maken of te delen
Melding ipv aangifte Anoniem overleg	Ruimte in werkproces elders Evaluatie en doorontwikkeling
<i>Waarde</i>	
Betere en vroegtijdiger aanpak	Effectievere inzet van capaciteit
Betere en vroegtijdiger informatiedeling en -verrijking	Lagere kans op herhaling
Completer beeld	Onderling vertrouwen tussen de samenwerkingspartners
Hogere kwaliteit	Groei vertrouwen buiten SSK
Vroegtijdige afstemming	Samenwerking zonder SSK

Bronnen

De citaten in dit rapport zijn afkomstig uit de interviews met de leden van het RNZS.

Deze regiorapportage is in concept voorgelegd aan het Regionale Netwerk Zorg en Straf, met de mogelijkheid om aanvullingen te geven en te wijzen op feitelijke onjuistheden. De inhoud van de rapportage is uiteraard volledig de verantwoordelijkheid van de onderzoeker.

Rapporten en documenten

Zie voor meer informatie over de verbeteracties en de Ontwikkelagenda Veiligheid Voorop: <https://vng.nl/artikelen/veiligheid-voorop-programma-ghnt>. Daar wordt de achtergrond van de Ontwikkelagenda uitgebreider beschreven en zijn veel werkprocesbeschrijvingen en praktijkervaringen terug te vinden in diverse informatiebundels.

Verder is gebruik gemaakt van:

- Veiligheidscoalitie Midden-Nederland: Governance Zorg & Veiligheid, overzicht overlegstructuren, augustus 2020
- <https://veiligheidscoalitie.nl/pgg-5-jaar/>
- Heel het land gaat voor veiligheid voorop, politie, november 2019
- Werkproces Actie-overleg februari 2022, intern document VT Flevoland
- Werkwijze bij strafbare kindermishandeling, Informatie en werkwijze VT Flevoland, 1 september 2021
- Rapportage Praktijkvoorbeelden Samen op in Acuat 2020-2022

Ontwikkelagenda Veiligheid voorop 2018-2022

In het werk aan het werk

Als Veilig Thuis, politie, Openbaar Ministerie, Raad voor de Kinderbescherming en reclassering werken wij samen aan verbeterlagen in de aanpak van huiselijk geweld (HG) en kindermishandeling (KM) als er sprake is van samenloop tussen zorg en straf. We werken vanuit de bedoeling, de veiligheid van de betrokkenen staat voorop. Om onze samenwerking te kunnen versterken hebben we vanaf 2018 een ontwikkelagenda met elkaar vastgesteld en zetten we ons in op de uitvoering ervan. Ieder jaar maken we onze gezamenlijke inzet op de verbeterlagen voor het komende jaar concreet¹.

In 2021 stond de ontwikkeling en uitvoering van de vier afstemmingsmomenten in de vroegtijdige aanpak bij samenloop van zorg en straf centraal:

- 1 Samen op bij acute onveiligheid
- 2 Actie-overleg bij dreigend gevaar of risico op onveiligheid
- 3 Aanpak huiselijk geweld met Veilig Thuis & ZSM bij aangehouden verdachten en niet-vastzaken
- 4 Samenwerken bij strafbare kindermishandeling.

Daarbij werkten we aan duurzame bestending van de resultaten door:

- De aansluiting bij het lokale veld en de gemeenten uitdrukkelijk op te zoeken.
- Samen werk te maken van de Visie Gefaseerd samenwerken aan veiligheid.
- De juridische onderbouwing uit te werken onder de 'loop van de zaak'
- Een set indicatoren uit te werken op kwaliteit en impact van de vroegtijdige aanpak zorg-straf.

Ontwikkelagenda Veiligheid voorop 2022: regionaal centraal en duurzaam bestendigen

Nu is er behoefte aan rust en bestending van de intensieve samenwerking. Voor 2022 staan daarom 3 opgaven centraal

- **Regionale uitvoering** op de 4 afstemmingsmomenten in de loop van de zaak bij vroegtijdige aanpak van HG/KM bij samenloop zorg-straf. De praktische thematische toepassing hoort daarbij (denk aan (ex-)partner stalking, eerge relateerd geweld, ouderen mishandeling, intiem terreur).
- **Duurzame bestending** van resultaten in deze vroegtijdige aanpak door toe te werken naar landelijke duurzame besluiten op de Visie, de werkprocessen, de juridische onderbouwing en de indicatoren op kwaliteit en impact.
- **Concrete planvorming** op 2023 en verder, op inhoud en inclusief de uitwerking welke steunstructuur intensieve samenwerking nodig heeft om effectief te kunnen werken.

¹ Zie voor een korte uitleg: [uitleg_ontwikkelagenda.pdf](#) (vng.nl) en voor het overige de digitale bundels op de VNG-site: [Veiligheid voorop \(programma GHNT\) | VNG](#).